

gnando dæmone; mortem sibi a tergo instantem sentiunt vel audiunt etiam a medico, nec ad pœnitentiam festinant. Quæso inspiciant isti filiam Jephthe. Hæc ex voto patris morti et immolationi destinata, hoc unum a patre petiit, ut deflere prius sterilitatem suam posset, quasi maledictionis notam: *Hoc solum mihi præstat*, inquit, *quod deprecor: dimitte me ut duobus mensibus circumeam montes et plangam virginitatem meam*, quod scilicet absque liberis moriar, Judic. XI. Jam vero quid si tu ægrote hujusmodi virgo sis, sterilis videlicet et bonis destitutus operibus; et quid si Deus, pater tuus, te mortis jam destinavit? Quid si brevi mactet? Et tu igitur in tanto constitutus periculo non quamprimum petas a Deo spatium pœnitendi, dicens cum S. Job, c. X. *Numquid non paucitas dierum meorum finiatur brevi? Dimitte me ergo ut plangam paululum dolorem meum, antequam vadam et non revertar ad terram tenebrosam et opertam mortis caligine?* Postulo, inquit, temporis spatium, sed non risui, non voluptati, sed lacrymis sed mœrori. Et mirabile est, quomodo ægroti aliis rebus intenti præterquam salutem suam adeoque pœnitentiæ esse possint, in tali constituti periculo. Filia illa Jephthe non postulat a patre ut prius nuptias celebrare et filios progignere: non ut cum sodalibus choros et choreas instituere: non ut charos parentes et propinquos amplecti, sed ut montes circumire et plorare queat. Igitur et tu infirme, hoc unum a Deo postula ut quod superest tuæ vitæ, in mentis solitudine, in pœnitentia et lacrymis, quibus sterilitatem et peruersitatem tuam deploras, insumere tibi liceat. Circuito montes, perambula omnes vitæ et viæ tuæ semitas, in quibus deliquisti: tum mitte ad sacerdotem ut veniat et imponat tibi manum sacræ absolutionis, quo secundum animam saltem vivere æternum queas.

CONCIO II.

POENITENTIA CUR NON DIFFERENDA DE DIE IN DIEM.

I. Quia Deus te expectat ad pœnitentiam. — II. Quia periculum in mora. — III. Quia de uno peccato in alia labi proclive. — IV. Quia interim multa bona perduntur. — V. Quia qui semper differunt vix unquam efficaciter volunt. — VI. Quia quo diutius differunt pœnitentia eo fit difficilior. — VII. Quia stultum est nolle statim ejicere hostem.

THEMA.

Domine filia mea modo defuncta est, sed veni, impone manum tuam super eam, et vivet.

Matth. IX.

Archisynagogum istum, merito et nos tam-

quam legis etiam nostræ doctorem audimus, auditores. Duo enim nos docet summopere necessaria et salutaria. Primum, post peccatum admissum, statim quærere remedium, nec differre pœnitentiam: alterum, festinare ad sacerdotem qui per manus impositionem absolvat nos a peccato. Nimirum: « Cum esset archisynagogus, ait Petrus Chrysologus, ser. XXXIII. legis notitiam hic habebat, et verbo cætera, hominem manu Dei legerat esse figuratum: credidit ergo eadem manu, qua creatam senserat filiam recreari et reduci posse ad vitam. » Filia nostra unica (qualis erat hæc Jaira) anima est, quæ heu moritur, cum peccatum lethale admittit: *Anima enim quæ peccaverit, ipsa morietur*, Ezech. XVIII. Est tamen morti huic remedium, si pergas ad confessarium, rogesque ut per manus impositionem revocet ad vitam animam tuam. Sed vide ut festines cum archisynagogo, dum adhuc calet anima: vide ne die in diem differas, quia unica tibi est anima. Nam ut ait Chrys. hom. XXII. ad pop. « Omnia nobis duplicia dedit Deus: duos oculos, duas aures, duas manus, duos pedes. Si igitur horum unum lædatur per alterum necessitatem consolamur: animam vero dedit unam nobis. Si hanc perdidimus, quam vivemus? Hujus igitur providentiam faciamus: nihil ipsius salutem præferentes. » Sic Chrysost. Animæ igitur salutem ne differamus quærere, multa sunt quæ urgent: uti mox videbimus.

I. Quia Deus nos expectat ad pœnitentiam, qui nos omni momento perdere in gehennam potest multo facilius, quam si e manu nostra sinamus cadere vitrum in terram ut minutatim confringatur. Sane si vocemur ab aliquo rege vel principe nostro ad amicitiam resarciendam, quam nos violavimus, quis auderet tergiversari? Quis vellet moras nectere? Atqui hunc in finem vocat nos Deus: audemus nos vel ad momentum inimicitiam cum eo gerere? Antiochus Epiphanes cum obsideret Alexandriam, quæ sub tutela Romanorum erat, missus ad eum Popilius Lænas, senator Romanus, est, qui jubere eum obsidionem solvere; sin minus, hostis Romanorum censeretur. Respondit ille se hanc rem maturius deliberaturus ac responsurum. Ad quod senator, lineam in circuitu Antiochi fecit dixitque: *Hocne in dubium revocandum est, an hostis Romanorum sis? Non præteribis hanc lineam, donec id definias ac decernas.* Tunc ille: *Parerebo*, inquit, et obsidionem solvit, Plutarch. in apophth. Quanto æquius dici peccatori potest: Tunc audeas differre reditum in Dei amicitiam? Non præteribis diem, solis circulum, donec id

definias. Alioquin, quomodo non iram Dei in te magis magisque extimulas, qui tam diu expectantem differs? Memor esto vineæ illius, Isa. V. a qua Dominus expectavit uvas et accepit labruscas, ideoque diripi eam jussit. Memento ficus infœcundæ, quæ triennio frustra expectata ut faceret fructum, tandem excindi jussa est, Luc. XIII. Nec mirum; in maximam enim Dei injuriam redundat hæc negligentia, quasi stupidum aut ligneum haberemus Deum. Unde S. Chrysost. hom. XLVI. ait: *Peccantes non dolere, magis Deum irritari facit et irasci, quam peccare.*

II. Quia periculum in mora; forte enim vita tibi tamdiu non prorogabitur donec respiscas; et si ea concedatur, forte non dabitur gratia per quam respiscas. Festinandum igitur ad pœnitentiam, sicut ad piscinam probaticam, cum moveretur aqua, ne forte alius prior descendat, et postea occasio calva sit; qui enim prior descendisset in piscinam, sanus fiebat, Joan. V. Unde Ecclesiasticus, cap. V. ait: *Non tardes converti ad Dominum et ne differas de die in diem: subito enim veniet ira illius et in tempore vindictæ disperdet te.* Et forte non dubitandum, quin sæpius movenda sit aqua, hoc est, offerenda tibi gratia vocationis: sed incertum est, an tu motionem illam et vocationem animadversurus sis. Optime Tertullianus, in lib. de pœnitent. ait: *Pœnitentiam tu peccator ita invade, ita amplexare, ut naufragus alicujus tabulæ fidem: et Ambros. in tract. ad virginem lapsam, c. VIII. Insiste fortiter, inhærere tamquam naufragus tabulæ.* Ejusmodi enim homo nequaquam differt, sed proxime oblitam tabulam arripit quia periculum est in mora. Sic agendum in pœnitentia, quæ est secunda post naufragium tabula. Sed forsitan obijcies, passim in Scripturis vitam et salutem promitti sperantibus in Deum. Sed non advertis miser promissiones illas, non peccatoribus sed justis tantum factas: *Oculi Domini super justos*, ait David, Psal. XXXIII. *et aures ejus ad preces eorum:* et Isa. III. *Dicite justo, quoniam bene.* Aliter sane loquitur de peccatoribus, nimirum: *Succide arborem, ut quid etiam terram occupat?* Luc. XIII. et Matth. III. *Omnis arbor quæ non fecerit fructum bonum, excidetur, etc.* Neque blandiaris tibi de Dei misericordia; siquidem in ipso est etiam justitia et quidem severissima: quoniam angelis peccantibus non pepercit, sed ob unum peccatum eos in tartarum demersit. Idem etiam ipse est, qui de altissimo throno gloriæ conspiciet animas in illis intolerandis gehennæ ardoribus miserrime torqueri, ejulare et lamentari, nec tamen his lamentis movetur aut movebitur ad misericordiam in omnem æternita-

tem. Vide igitur tu, ne nimium tibi blandiaris.

III. Quia de uno peccato, nisi cito respiscas, mox præcipitaberis in alia: unum pariet plura, uti patet in Caino, qui ex invidia in odium, inde in homicidium, hinc ad mendacium, deinde ad rebellionem in Deum, ultimo in desperationem prolapsus est: in Davide, qui ex adulterio in homicidium; unde S. Chrysostomus, homil. XXII. ad pop. Antioch. ait: « Peccatorum consuetudo lapsus in pejus trahit. Si purum habes vestimentum, lavas ne pessumdet omnino, ne quo modo sordidetur. Si primam, secundam et tertiam contempseris maculam, jam velut sordidum habens vestimentum, non grave videtur, licet totum fiat lutum. » Sic ille. Quis nescit funiculum unum facile quidem rumpi, sed si plures connectantur difficillime? Atqui peccata peccatis addendo necis tibi funem semper crassiorem: *Væ qui trahitis iniquitatem in funiculis*, ait Isaias, c. V. Quæ verba sic vertit Syrus: *Væ qui protrahunt peccata sua tamquam funem oblongum et quasi vinculum currus peccatum suum.* Quemadmodum etiam pecuniæ a sceneratore acceptæ, nisi mature solvantur, semper debitum augent: ita et peccata, quæ non mox delentur, accrescunt. Scenerator enim diabolus peccatis quasi usuram exigit: quæ dum reddis, thesaurizas tibi iram in die iræ, etc.

IV. Quia plurima interim bona perdis, quæ lucrari posses, si in statu gratiæ esses. Quamdiu enim in peccato es, uxor tua anima tua, mortuos tibi fetus parit, opera videlicet merito carentia, ad cælum nihil proficua et quo tempore alii cælum diripiunt, tu interim abes, dormis et nihil participas. Evenit itaque tibi, sicut cuidam Judæo vitriario in vita S. Simeonis Sali; qui Judæus quamdiu in perfidia sua mansit, nullum integrum vitrum (precante hoc a Deo Simeone) facere potuit, sed omnia ipsi fracta sunt, donec crucem in fronte pingeret et perfidiam ejuraret: quod et fecit, hortatu Simeonis, apud Sur. in vita. Pari modo tu, dum in peccato hæres, nullum facere opus bonum, cælo dignum potes. Frangitur quidquid facis.

V. Quia qui de die in diem differunt, fere nunquam efficaciter volunt: et qui proxima oblata occasione non incipit, vix postea incipiet. Differunt de festo in festum, de anno in annum, nullum tempus placet: sicut Acesotheus iners nauta omnes lunas causabatur esse infaustas et ideo nunquam navigabat, (Chavass. de prudentia, l. I. c. III.) semper in statione erat. Velut etiam pigræ puellæ linum quidem alligant colo, et sic eam circumferunt, sed manum fuso non applicant, nec filare incipiunt: ita multi linum

in colo gerunt, quia proponunt se emendare si enim interrogas usurarium vel concubinarium, speret se salvum fore, respondebit utique, se vitam emendaturum; interim fenum nunquam arripiunt. Contra mulier illa Sapiens digitis apprehendit fenum, Prov. ult. Alcuinus, l. de virtutibus. et vitii ait: *Forte respondes: Cras, cras* (sc. convertar.) *O vox corvina! Corvus non rediit ad arcam, columba rediit.* Sic ille. Videtur quidem corvus ille subinde rediisse saltem ad cacumen arcae eique insedis, (ut sentit Pererius, eo quod in Chaldæo textu dicatur: *Egrediebatur et revertebatur*) sed non est reversus in arcam et ad Noe. Eadem ratione proponunt aliqui redire ad Deum per penitentiam, nec procul inde absunt: veniunt in templum, sed ad tribunal confessionis adigi non possunt.

Denique: « Qui differt in futurum et forsitan non futuram ætatem, inquit Anselmus, ep. I. suam vitam corrigere, certum bonum dimittit pro dubio, et contemnendo quod perdit, probat se amare quod expectat, et meretur non accipere, etc. » Hinc etiam lex civilis dicit: « Non est censendus hæres, qui non festinat capere hæreditatem: » censetur enim illam contemnere.

VI. Quia quo diutius differtur conversio, eo fit difficilior. Uti vel ex hodierno evangelio colligi potest. Filia enim ad sui resuscitationem nihil operata est, mulier hæmorrhœissa multa facere debuit, per turbam irrumpere, Christum sequi et vestem ejus tangere. Rursum puella hæc recentem mortua mox erigitur a Domino et dormire tantum dicitur, (erat enim velut fax nuper extincta et quasi adhuc fumigans, ideoque facilis accensu) quadriduanus vero in sepulcro Lazarus clamore valido excitatus est, quia typus erat inveterati peccatoris. Unde Jairus de filia sua ait: *Impone manum tuam super eam, et vivet*, quasi suscitatio certa et facilis esset; contra vero Martha de suscitatione Lazari quasi diffidens dixit Domino jubenti recludi sepulcrum: *Domine jura sciet: quadriduanus est enim.* Quadriduanus inquam, propter quatuor causas, ex quibus provenit hæc difficultas. Primo, a diaboli vigilia, qui servos suos captivos retinet, et tanto fortius, quanto diutius sibi obstrictos tenuit: Negare enim quodammodo potest jus præscriptionis. Unde discipuli Christi non potuerunt expellere dæmonem, qui possederat hominem ab adolescentia, Marc. IX. Quemadmodum musca in casses araneæ incidens nisi cito se inde explicat, ab aranea mox ita irretitur ut explicare se nunquam possit: ita et peccator nisi e dæmonis laqueo cito se expediat, magis magisque implicatur.

Secundo, a turba cogitationum impediende conversionem, qualis est amissio honorum, honorum, amicorum, aliarumque commoditatum, recordatio præteritarum voluptatum, etc. Quia ferrea catena retentum se fuisse fatetur August. l. VIII. confess. cap. V. Hæc etiam impedimenta semper crescunt sicut rivus inundans: quem si mane vix transire poteris, vespere multo minus poteris, dum interim tu speras imminuendum. Multi exempli gratia, tam raro audiunt conciones, ut tandem audire erubescant nec alia vitia relinquunt, quibus diu assueti sunt, ne vicini eos mirentur, si contraria via incedant, et resipiscant.

Tertio, a propria debilitate et virium languore; nam intellectus obscuratur per peccatum, iudicium hebetatur, voluntas depravatur, rebellio appetitus sensitivi crescit, fitque ægritudo semper major ex quartana tertiana: ex hac tandem quotidiana. Ut autem in horologio, si vel una rota retardetur, totum horologium impeditur: ita si vires animi langueant ac depravata sint, totus homo languet. Samson raso capillitio non potuit amplius funes rumpere, quos prius velut stuppam ruperat. Atqui rumpere catenam peccati, res difficilis est: requiritur amor Dei super omnia, serius dolor ob Dei offensam conceptus et propositum emendandi vitam; quæ non ita facile parantur.

Quarto, ex habitu contracto, qui est quasi altera natura. Unde Jer. XIII. dicitur: *Si mutare potest Æthiops pellem suam, aut pardus varietates suas: et vos poteritis benefacere, cum didiceritis malum.* Imo et Diogenes cum improbum quemdam argueret, interrogatus quid ageret: *Æthiopem*, inquit, *abstergo, ut candidum reddam*; significans se operam in illo perdere, Ant. melis. serm. XXXII. Quo pluribus ictibus adigitur clavus in parietem eo altius infigitur: sic quo frequentius flagitia committuntur, eo fortius animo imprimuntur et difficilior eximuntur. Credibile est Sisaram ducem illum (Judic. IV.) ubi sensit se affixum terræ, manum admovisse ad clavum et conatum esse educere illum. Id tamen frustra fuit, quia jam pluribus ictibus pavimento affixus fuit. Ita in proposito, cum sentiet peccator ictus morbi lethalis, conatur quidem educere clavum pravæ consuetudinis sed quam id difficulter fit? Quis ergo finis consequetur tandem vitam malam? Nonne malus? Evolve Scripturas omnes et nihil crebrius invenies, quam quod seminavit homo, hoc etiam messuisse: qualis in vita fuit, talem etiam in morte fuisse: *Neque enim* (ait Salvator, Luc. VI.) *de spinis colligunt fœcus, neque ex rubo vindemiant vas*: et Prov. II. *Si inclinata sit*

domus peccatoris ad mortem, et ad inferos semita ipsius. Ille igitur, cujus vita, cujus cogitata, cujus verba, cujus opera semper inclinant ad infernum: quo tandem ibit, nisi ad infernum? Qui hic ambulat in tenebris interioribus, quorsum ibit nisi in tenebras exteriores.

VII. Quia stultum est, cum possis, nolle hostem ejicere statim; quod quidem egit Pharaon, qui interrogatus a Moysse, quando vellet liberari a ranarum plaga: *Cras*, respondit, Exod. VIII. O insane! Et cur non hodie et modo? Vexabant illæ indesinenter et ubique Pharaonem, in mensa, in lecto, in palatio, in foro: obstrepebant suis clamoribus infelici regi: cruciabant cum aspectu et fœtore suo; et tamen eas non hodie, sed *cras* e medio tolli orat. Sic agis et tu peccator. Ranæ peccatorum tuorum tibi semper adhærent, tibi obstrepunt in conscientia, tibi fœtorem suum aspirant, tibi horrorem suum monstrant: et tamen tu non hodie, sed *cras* (et quando erit illud *cras*?) ab his liberari cupis. Ad hæc stultum est eligere incertum et dimittere certum. Hodie tibi certum est, *cras* vero est incertum: *Hodie*, ait David, Psalm. XLIX. *si vocem ejus audieritis, nolite obdurare corda vestra.* Sapientissimus Cato, teste Plutarcho, inter alia maxime dolebat, quod eo per mare navigio profectus esset, quo poterat ire per terram et pedes. Nimirum stultum existimabat, viam ire periculosam, cum possit ire tutam. Atqui hoc peccator agit, qui in crastinum differt suam penitentiam; nam dimisso hodierno certo, eligit crastinum incertum: *Dimitte ergo incertum, et tene certum*, ait S. Augustinus.

CONCIO III.

LINGUÆ INJURIOSE VITIA CORRIGUNTUR.

Conviciator. — II. Derisor. — III. Calumniator: 1. Offendit illum quem traducit. 2. Audientem. 3. Seipsum. — IV. Susurro. — V. Exprobator.

THEMA.

Et deridebant eum. Matth. IX.

Vulgo dicimus, aviculam e cantu facile agnoscere. Cujusmodi aviculæ fuerint tibicines, qui defunctam puellam suis naniis plangebant, non tam ex eorum tibiis quam ex voce et cantu licet intelligere. Ipsi enim sunt, qui dicente Domino: *Recedite, non est enim mortua puella, sed dormit*, deridebant eum. Scurræ igitur erant, qui non solum mortuis suas tibias inflabant, sed etiam viventibus sua scurrilitate obstrepebant. Sunt autem hi tibicines viva quædam imago hominum maledicorum, qui suæ maledicentiæ tibiis partim infestant mortuos, partim etiam vivos. Mortuos intelligo, qui peccatis sunt obnoxii adeoque Deo mortui: vivos vero qui cum inculpata vitæ sint, malevolorum tamen dentes evadere non possunt. Utrisque hi tibicines nullo vere discrimine suas occinunt nœnias, hoc est, funestas, odiosas et hialcas cantilenas, quales sunt, calumnia, convicium, derisio, exprobratio, contumelia, et similes. Quare, auditores, instruamus funebrem chorum hujusmodi tibicinum; non sane ut in ædes nostras eos inducamus, sed potius ut deprehensos inde ejiciamus.

I. Tibicen est conviciator, qui triplicem canit nœniam contumeliam, qua objicit alteri defectus animi: convicium, quo defectus corporis: improperium, quo defectum bonorum fortunæ; quæ tria conveniunt in forma, qua quis alterum coram et inique criminatur, ut honori ejus deperget: differunt in materia. Qualis vero est hic tibicen? Dico, qualis est scurra quispiam, qui in faciem alterius spuere non veretur? Qui enim alterum conviciatur, quasi sordida injuriarum sputa in ejus faciem expuit, ut docet S. Greg. l. XX. mor. c. XVIII. *Ad extremam autem injuriam refertur, sputamenta accipere*, inquit Origenes, in id Isa. L. *Faciem meam non averti, etc.* Lusit hæc tibia Michol, cum in faciem mariti sui David regis, hæc convicia expuit: *Quam gloriosus fuit hodie rex Israel, discoopariens se ante ancillas servorum suorum, quasi si nudetur unus de scurris*, II. Reg. VI. Sed profecto Michol prodit seipsam hic ut scurrilem feminam, quæ in marito suo carpit, quod summe laudandum erat, obsequium cultus divini et gaudium de præsentia arceæ fœderis; quam ob causam Michol multata a Deo sterilitate, dedit pœnas suæ temeritatis. Rursum talis est hic tibicen, qualis est vilis rabula, qui in alterum lapides jacit; cujusmodi erat Semei, qui in exulantem Davidem de procul mittebat lapides, cum hoc convicio: *Egredere, egredere vir sanguinum et vir Belial, etc.* II. Reg. XVI. Quod faciebat manibus, hoc exprimebat ore: convicia nimirum aliud non esse quam jacula saxorum. Sed et iste tandem accepit debitam sibi mercedem, mortis supplicium a Salomone, III. Reg. II. Nihilominus accepti Marcionitæ, qui gravem etiam contumeliam jactarunt in S. Joannem Chrysostomum, adhuc presbyterum Antiochenum. Cum enim præsidis Antiochenæ civitatis uxor gravi morbo laboraret, nec ex Marcionitarum oratione melius haberet, statuerunt si per Joannem sanaretur, hæresin abdicare. Deferunt ergo illam ad fores templi et auxilium precantur. Joannes jubet afferri aquam,

